

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาใบเสมาหินทรายแดงในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรที่ศึกษาคือ ใบเสมาหินทรายแดง ในอำเภอพุนพิน จำนวน 5 วัด เก็บข้อมูล โดยลงศึกษาพื้นที่ของวัดที่มีใบเสมาหินทรายแดง ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และบันทึกรายละเอียดของใบเสมาเป็นภาพถ่ายเส้น นำมาศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นรูปแบบและลวดลาย

ผลการศึกษาพบว่า ใบเสมาหินทรายแดงในอำเภอพุนพิน มีรูปแบบและลวดลายที่หลากหลาย ใบเสมามีรูปแบบขนาดใหญ่ กว้างประมาณ 42 เซนติเมตร สูงประมาณ 78 เซนติเมตร หนาประมาณ 17 เซนติเมตร และขนาดเล็ก กว้างประมาณ 29 เซนติเมตร สูงประมาณ 57 เซนติเมตร หนาประมาณ 9 เซนติเมตร รูปร่างลักษณะของใบเสมาเป็นแผ่น มียอดแหลมมนมีเอวไว้ รูปทรงคู่อ่อนช้อยสวยงาม ลักษณะของเสมาประกอบด้วย ออก เอว นม ท้อง และฐานเสมาอันเป็นลักษณะนิยมสมัยอยุธยา และพบว่าใบเสมาของวัดเขาพระอันนท มีรูปแบบพิเศษคือ ไม่มีส่วนประกอบและลวดลาย ซึ่งเป็นลักษณะที่ปรากฏในสมัยอยุธยา สุโขทัยและอยุธยาตอนต้น แสดงให้เห็นความเรียบง่าย สอดคล้องมีฐานของพระสงฆ์ มุ่งในทางหลุดพ้น จึงตัดเครื่องอสังการอันเป็นพันธะร้อยรัดชีวิตออกไป ใบเสมาจึงไม่มีลวดลายปรากฏอยู่เลย การติดตั้งใบเสมามีทั้งรูปแบบเสมาเดี่ยว และรูปแบบเสมาคู่แฝดติดกัน ใบเสมามีลวดลายประกอบด้วยลายไทย ได้แก่ ลายกระหนก ลายกระจัง ลายประจายาม ลายบัว ลายน่องสิงห์ ลายหน้าสิงห์ ลายฐานสิงห์ ลายหัวนาค ลายหน้ากระดาน และลายดอกไม้ ลวดลายมีการออกแบบประดิษฐ์ลึกละเอียดในรูปทรงต่าง ๆ ที่เป็นแบบนิยมในสมัยอยุธยาตอนปลาย

รูปแบบและลวดลายของใบเสมาหินทรายแดง มีความหลากหลายทางด้านขนาด ด้านรูปร่างลักษณะ ด้านการติดตั้งและลวดลาย สะท้อนให้เห็นถึงความคิด ความอิสระและความรักสวย รักงามของผู้คน บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองความสงบสุขของสังคม ภายใต้กระแสธรรมของพุทธศาสนา

Research Buddhist's Sculpture: Case Study Boundary Markers Red Sandstone in
Phunphin District Surattani Province.

Researcher: Mr. Pongchart In-thachum

Academic year: 2005

This research aimed to study boundary markers red sandstone in Phunphin district Surattani province. The studied data were boundary markers red sandstone in Phunphin about 5 temples. This was collected from the temples that had boundary markers red sandstone by observations, interviews, photographs and drawing the boundary markers red sandstone to analyze about form and design.

The results illustrated that: the boundary markers red sandstone in Chaiya got variety of form and design. For the big side of the boundary markers red sandstone got 42 centimeters width, 78 centimeters height, 17 centimeters thickness and the small side got 29 centimeters width, 57 centimeters height, 9 centimeters thickness. There were leaf-like plates, sharp on top, concave waist and gentle looking. Its characteristics were consisted of chest, waist, breast, stomach, and its base which were popular in Ayutthaya period. And at the same time, it was found that Wat Khaopra-arnon there was a special form that there was no composition and design which was found in Ayutthaya, Sukhothai and the beginning of Ayutthaya. This embodied the simplicity of the monks that aimed to Nirvana. They brought out the life commitment. Thus their boundary markers red sandstone had no patterns on its. There were single boundary markers stone and double ones to be install. The patterns of boundary markers stone consisted of Thai painting as the following: Thai design, a design used in carving, Prajamyam pattern, lotus pattern, lion-calf pattern, lion-face pattern, and lion shaped pedestal, candidate for the Buddhist priesthood head pattern, side by side pattern, and flower pattern. This was designed and made in different shape according to the need in at the end of Ayutthaya period.

The form and pattern of the boundary markers red sandstone had the variety on the side, characteristic, installation and pattern. They reflected the ideas, freedom and beautiful loving things of people. Thus this shown out and embodied the civilization and peace of the society under doctrine of Buddhism.